

Hugai Ferenc és nyelvviskolája

Fülöp Lajos

ABSTRACT: *Ferenc Hugai and His Language School* Ferenc Hugai (1884-1955) was a language teacher, literary and cultural historian, and the founder of the Hugai School, renowned in Europe. His life, career, pedagogical and educational work is connected first of all to Gyöngyös and the Mátraalja region. For ten years he taught Hungarian and Latin language and literature in the Gyöngyös secondary grammar school. During a study trip to Paris (in 1921) he met Romain Rolland (1866-1944), the Nobel prize winner novelist and dramatist. Dismissed from state employment by the educational authorities following an instance of brave defiance, he founded a private school in Gyöngyös. They aimed at teaching modern languages, Latin, and Esperanto, shorthand and typing, world literature, in grouped or private classes; they also acted as tutors. In foreign language teaching, the Berlitz method was used, with teachers of native command on the languages. The most important aspect of their aspirations was their striving for practicality. The Hugai School stood for the values of modernity and universality in a small provincial town, at the turn of the century, exemplifying the possibility to represent the broad horizons of Hungarian and European values.

1. kép.

Hugai Ferenc (1884-1955)

Hugai Ferenc nyelvtanár, irodalom- és művelődéstörténész, iskolaalapító 1884. október 2-án született Vámosgyörkön.¹ Élete, kalandos pályafutása, pedagógiai és ismeretterjesztő tevékenysége maga is regénybe kívánckozó. Szülei: az édesapa, Hugai János és az édesanya, Mozsár Veron a század elején még zsellérek, mezőgazdasági cselédek voltak, – ennek ellenére nyolc gyermekük közül az öt életben maradtot egytől egyig iskoláztatták. Áldozatvállalásuk – nehéz körülményeik ellenére – abban az időben ritka kivételnek számított.

Hugai Ferenc elemi iskolai tanulmányait szülőfalujában, a középiskolaiakat pedig Vácott végezte, majd a budapesti Pázmány Péter Tudományegyetem bölcsészettudományi karán szerzett diplomát magyar, valamint latin nyelv- és irodalomból. Közben nyelvvizsgát tett a francia nyelvből, és szakvizsgázott gyorsírásból. Már diákkorában jól beszélt németül, angolul, és ismerte az eszperantó nyelvet is. Továbbtanulását – szüleinek és bátyjának a támogatása mellett – saját keresetéből fedezte. Nevelői munkát vállalt Diósjenőn, az egyetemi

1 Az életrajzi adatok, fényképek és dokumentumok megküldéséért dr. Hugai Pál jogtanácsosnak, Hugai Ferenc unokaöccsének tartozom köszönettel.

alapvizsga letétele után pedig segédszolgálatos tanárként dolgozott a nagyszombati gimnáziumban. Ezután Szamosújvárra került előbb helyettes, majd rendes tanárnak.

Életébe az 1914/15-ös tanév hozott jelentősebb változást: ekkor nevezték ki a gyöngyösi gimnázium tanárává, és tíz esztendeig ebben az iskolában tanított. Tanári munkája mellett magánórákat is vállalt francia nyelvből és gyorsírásból. 1918-ban Genfben, majd 1921-ben Párizsban járt tanulmányúton. Ez utóbbi alkalommal került baráti kapcsolatba Romain Rolland-nal (1866-1944), a Nobel-díjas francia regény- és drámaíróval. Közben tagja lett a Nemzetközi Eszperantó Szervezetnek, és később magániskolájában eszperantó találkozót is rendezett.

1923-ban ismét fordulat következett be életében. Az érettségiztetés alkalmával szembe került Máty Engelbert főigazgatóval, az érettségi bizottság akkori elnökével, aki intézkedésével a vizsgaszabályzatot durván megsértette. Hugai, mint osztályfőnök tiltakozott a tanítványaira nézve hátrányos eljárás ellen, s megtagadta az érettségi bizonyítványok aláírását. Ellenszegülése miatt a főhatóság Kisvárdára akarta áthelyezni. Ő azonban nem fogadta el a felkínált állást, ezért „saját kérelmére végellátási állományba” került. A végkielégítésképpen kapott pénzből a még 1918-ban létrehozott gyöngyösi magániskoláját, amely akkor az ún. Andics-házban működött, a Piac téri épületbe költöztette át.

A Hugai-iskola működéséről 1929-ben tájékoztató jelent meg. E szerint: „Az iskola célja a modern nyelvek, a latin nyelv, az eszperantó, a gyorsírás és a világirodalom tanítása csoportos vagy magánórák keretében.”² Az intézet tömör és kifejező jelmondatát – Romain Rolland javaslatára – Beethoven „Opferlied”-jének záróakkordjából kapta: „Das Schöne zum Guten” („A szépből ered a jó”).³

Bár a város központja, a Fő tér nem messze esett az iskolától, viszonylag csendes környezetben, tágas és világos tantermekben folyt a tanítás. Nem véletlenül kapta az intézmény a „napsugaras iskola” elnevezést.⁴ A század harmincas éveiben ebben az akkor még eléggé elzárt kisvárosban európai színvonalú magániskola jött létre, amely – a polgári igényeknek megfelelően – elsősorban az irodalom és a modern nyelvek oktatását, a műveltség terjesztését, a szemléletformálást tűzte ki célul.

Kezdetben főként a francia nyelv és irodalom oktatása állt a középpontban, majd helyet kapott az angol, a német, a latin nyelv és irodalom, az eszperantó, a világirodalom, az egyetemes művelődéstörténet, valamint a gyors- és gépirás tanítása. Mindemellett a középiskolai tanulók korrepetálásával, tanulmányaiknak a kiegészítésével, elmélyítésével is foglalkozott az intézet.

Vezetője az iskola alapítója, a sokirányú képzettséggel rendelkező Hugai Ferenc; ő a francia nyelvet, a latint, az eszperantót és a gyorsírást tanította. Az angol nyelv tanára William Todd volt Londonból; ugyaninnen érkezett William Vincent, E. E. Yelland és felesége is. A zene-tanítást A. Brozek bécsi zongoratanár és Schuller Margit budapesti zongoratanárnő látta el.⁵

Az idegen nyelvek oktatását az iskola a „Berlitz-módszer” alapján végezte; az eljárás lényege az volt, hogy a tanuló a kezdet kezdetétől csak azt a nyelvet használhatta az órán, amelyet el kívánt sajátítani. A nyelvtanítás a kellő hatékonyság érdekében kiscsoportokban folyt, ám ha valaki a már meglévő nyelvtudását vagy éppen beszédkészségét akarta fejlesz-

2 Hugai-iskola. Gyöngyös, 1929. 3.

3 Hugai-iskola. Gyöngyös, 1929. 3.

4 L. GYÓNI Gyula: Napsugaras iskola. Mátrai Lapok, III. 28. sz. (1998. júl. 17.), 8.

5 Hugai-iskola, 1929. 4.

2. kép.

A Hugai Nyelviskola tanterme 1918.

teni, társalgási órákon vehetett részt. Ezeket a beszélgetéseket kötetlen módon, kérdés-felelet formájában, gyakran séta közben, természetes körülmények között tartották. Tanítási programjukban figyelembe vették az életkori sajátosságokat is: „Külön csoportokban, játékos módon nyernek kiképzést a 7-12 éves gyermekek, akik ilyenformán teljesen el vannak különítve a felnőttektől, és koruknak megfelelő környezetben könnyen és gyorsan tanulnak.”⁶

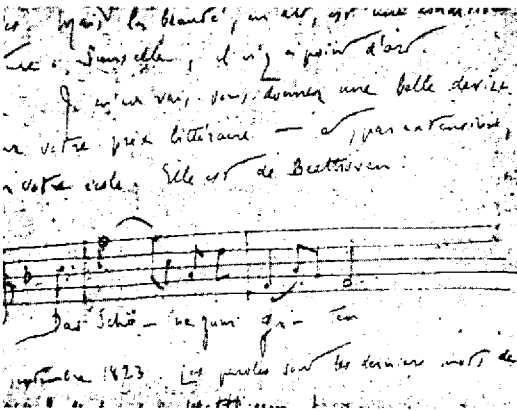
Az iskola nyelvtanítási módszerének legnagyobb értéke – a volt tanítványok visszajelzése szerint – a *gyakorlatiasság* volt.

Hugai Ferenc azonban nemcsak a tanárokat és a didaktikai eljárásokat választotta meg igen körültekintően, hanem a szükséges taneszköztárat, oktatástechnikai eszközöket is igyekezett biztosítani. Így vált lehetővé a hagyományos oktatás egyoldalúságának, a frontális módszernek a feloldása, és az egyénhez jobban igazodó, oldottabb és differenciáltabb eljárásoknak az alkalmazása. Az „egykönyvűség”-et felváltotta a „könyves környezet” megteremtése, a különféle szemléltető eszközök felhasználása, a soknyelvű, gazdag könyv- és folyóirattár, gyűjtemény igénybevétele. Ezek alapot teremtettek az indukciós következtetésekhez, a megbízható általánosításhoz, és a tanítványok mellett az érdeklődőknek is rendelkezésére álltak, mégpedig díjtalanul.

Az iskola tevékenysége természetesen nem merült ki csupán a tanításban; különös gondot fordítottak a nevelésre, a szemléletformálásra, az általános (és nem csak a szakmai) műveltség fejlesztésére. Nyilvános művelődéstörténeti, filozófiai, magyar és világirodalmi elő-

6 Hugai-iskola, 1929. 5.

adások, zenei illusztrációk, hangversenyek tették színessé és változatosabbá az iskola programját. Ezek megszervezésében, kivitelezésében főként az iskola vezetője, Hugai Ferenc mutatott jó példát. Csupán ő maga 45 részből álló előadássorozatot tartott igen változatos témakörökből (mint például a görög és a római irodalom, India irodalma, a Kalevala, Hans Sachs, Assisi Szt. Ferenc, a modern dráma, Ibsen, Oscar Wilde, Anatole France, Romain Rolland, Móricz és mások írói világáról).⁷ Az előadások anyagából részletes vázlat készült, és az ismertetést minden résztvevő kézbe kapta. (L. a Függelékben közölt kivonatokat.) Hugai magyarrá fordította és megjelentette Romain Rolland „Liluli” című munkáját is.

3. kép.

Romain Rolland egyik levelének az a részlete, melyben az iskolának jelmondatot ad.

zetezebb kvartettet, a világhírű Waldbauer-Kerpely vonósnégyes szereplésével. De – zenei est keretében – Waldbauer Imre közreműködésével megemlékeztek még Beethovenről, Brunswick Terézről, Beethoven jegyeséről, az első magyar kiseddévők megalapítójáról, Franz Schubetről és másokról is.⁹

Hugai Ferenc és az intézet kulturális érdemeit abban az időben több hírlap és folyóirat méltatta, s nemcsak szakemberek, hanem a szülők és a tanítványok is elismerően nyilatkoztak róla. Íme néhány vélemény a sok közül.¹⁰

„Elsősorban azt köszönhetjük az iskolának, hogy megmutatta: miképp lehet egy-két modern nyelvet – száraz és fárasztó elméleti oktatás nélkül – a tanár és a tanítvány harmonikus együttműködésén oly módon elsajátítani, mint az anyanyelvet, úgyhogy a beszéd már nem agyunk fáradtságos munkája, hanem a vérünkben van. Másodszor: az iskolában folyó – különösen a francia – irodalom tanítása oly magas színvonalú, hogy az illető nép nyelvvel együtt szellemi kincseinek megismerése is könnyű és kiválóan élvezetes feladattá lesz.

7 L. HUGAI Ferenc előadásai (vázlatok)1-45. péld.

8 In: Hugai-iskola, 1929. 7.

9 In: Hugai-iskola, 1929. 6.

10 In: Hugai-iskola, 1929. 9-15.

Az iskola pedagógiai szempontból is jelentőséggel bír; a kényszer itt ismeretlen fogalom, és így természetszerűleg adva van a gyermeklélek szabad, világos és egészséges fejlődése.”
(Büchler László)

„Nagyszerű pedagógus és nagyszerű pszichológus, mert minden tanítványnál meg tudja teremteni azt az élő és termékeny kapcsolatot, mely nélkül a haladás elképzelhetetlen. Iskolájának még a falai is sugározzák a szépség és a harmónia utáni vágyat. Hatása nem futólagos, mert oly filozófiai életszemléletet ad, amely egy egész életre biztosíték a haladás, az igazság és a gondolkodás szeretetének.”

(Csányi Árminné)

„Gyöngyösön Hugai Ferenc tanár úr az, aki alapos filológiai felkészültséggel, törhetetlen szorgalommal és kitartással, az emberiség magasabb rendű célkitűzéseit soha meg nem értők gúnymosolyát és rosszindulatát semmibe véve, minden pihenőidejének, sőt szerény anyagi eszközeinek önzetlen feláldozásával elvégezte a magvető munkát, hogy a modern kor egyik legmagasztosabb eszmeáramlata, az Esperanto-mozgalom városunkban is gyökeret verjen.

Célját elérte, és ezért Gyöngyös társadalmának minden tagja csak hálaival tartozik neki.”

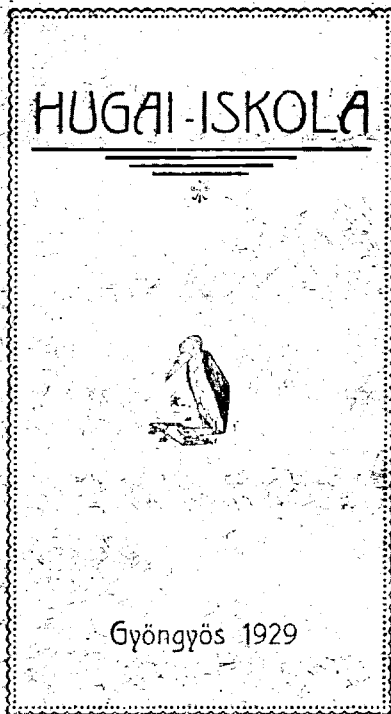
(Fenyő Ferenc)

„Régi közmondás, hogy ahány nyelvet beszél az ember, annyit ér. Gyöngyös igazán szerencsés helyzetben van, hogy egy olyan kiváló intézményt mondhat magáénak, mint a Hugai-iskola, ahol nem csak megismertetik az idegen nyelvet, hanem zseniális módszerrel megtanulja a tanítvány a nyelv öntudatos használatát.”

(Káplány Dóra)

„Tanár, aki oklevéllel kezében évek hosszú során, szinte két évtizeden át gyorsírást, nyelveket, irodalmakat tanul, s egyidejűleg naponta 8-10 órában tanít, mindig frissen, lelkesen és szellemesen; kit a munka sohasem fáraszt, hanem inkább fellvillanyoz: ez Hugai Ferenc. És iskolája?! Nagy anyagi áldozatokkal berendezve s évről-évre tökéletesítve még a szegényeknek is lehetővé teszi a tanulást; a gyermekeket türelmesen tanítja, az ifjút lelkesítve oktatja, a felnőttest nap munkája után szinte szórakoztatva vezeti, csiszolja, mindenben és mindenkitől elismert eredményyel.”

(Dr. Papp István)

4. kép.

A Hugai-iskola tájékoztatója.

Hugai Ferenc 1938-ban meghívást kapott Új-Zélandba, hogy tartson előadásokat az ottani egyetemen. Feljegyzései szerint már a hajón honvágyat érzett, s nem sokkal megérkezése után – amikor értesült a háború kitöréséről –, azonnal hazatért, hogy védtelen családtagjainak a segítségére lehessen. A II. világháború befejeződése után még aktív szereplést vállalt kulturális téren, de csakhamar visszavonult a közélettől. Amit ugyanis a kibontakozástól, a társadalmi fejlődés ígérétéből várt, az nem következett be. Reményvesztett, meghasonlott emberré vált, és idegileg teljesen összeomlott. Eltartási szerződést kötött Ilona hugának gyermekeivel, s nem sokkal utána, 1955. január 5-én Gyöngyösön elhunyt. Hamvai ugyanitt, a felső városi temetőben nyugszanak.¹¹ Irodalmi hagyatéka, értékes könyvtára a moszkvai Gorkij Múzeumba, levelei és néhány ingósága pedig a Magyar Nemzeti Múzeumba és a szegedi Eszperantó Múzeumba kerültek.

Az egykori gyöngyösiek tudatában a Hugai-iskola az emberiség, a harmónia és a szépség, a modernség és az igényesség megtestesítője volt. Illő, hogy az újabb nemzedék is megismerje az iskola történetének főbb mozzanatait, pedagógiai jelentőségét és vezetőjének a munkásságát, törekvéseit.

Függelék

Mutatvány Hugai Ferenc irodalmi tárgyú előadásainak kivonataiból

1. A Kalevala

„Mondd a mély eredetszókat,
Öröktől való ígékelt!”

A K. (Kalevala országa, hősök hazája) runói (versei) Kr. u. 700-1000 körül keletkeztek. A nép száján énekelt dalokból Lönnrot Illés 1849-ben egy ötven runóból álló, nagyjából egységes gyűjteményt adott ki.

A K. tartalma: Veinemöinen (víziisten, táltos) Ilmarinen (a levegőég istene) kovács által sampó-t (talán csodamalom, talán a nap, némelyek szerint pedig halacska-leány becéző neve) készített, melyért a kovács Északország (a lappok földje) úrnőjének leányát kapja feleségül. A sampót Veinemöinen és a többi kalevalai hős vissza akarja szerezni. Egy-két darabja el is jut Suomiba és Veinemöinen boldogan énekli a szebb jövőt: „Ettől (ti. a sampótól) minden mag ereje, örök boldogság eleje.”

A K. tulajdonképpen hősi dalok, pogány és keresztény mitikus énekek, varázsverek és lakodalmas énekek gyűjteménye. A finn kultúréltre gyakorolt hatása mérhetetlen.

A K. hatásának titkai: naivság, bensőséges egybeolvadás a természettel és a szépnek mélységes szeretete. (Veinemöinen hárfájának hatása, Veinemöinen hivatása.)

2. Hans Sachs

A német „Höfische Lyrik” virágkora 1180-ban kezdődik. Művelői (Minnesenger) közül a leghíresebbek Wolfram von Eschenbach és Walter von der Vogelweide voltak.

A XIV. században a költészet a lovagvárok arisztokratikus légköréből a városi polgárságra szállt, ahol a „Meistersinger”-ek céhszerűen művelték és sok tekintetben eltérítették eredeti hivatásától. A „Meistergesang”, mely csak a 19-ik században halt ki, a XIV. században Hans Sachsnál érte el tetőpontját.

¹¹ Dr. Hugai Pál szíves közlése.

Hans Sachs (szül. Nürnbergben, 1494) nemcsak a mesterdalokat művelte, hanem írt elbeszéléseket, bohózatokat és tragédiákat is, melyek között egy magyar tárgyú is van; a Bánk bán.

Bár Hans Sachs mint mesterdalos lett híressé, legtehetségesebbnek mégis farsangi játékaiban mutatkozik, melyeknek józan életfelfogása, ragyogó humora és frissessége Hans Sachsot a legkiválóbb német humoristák közé emelik.

Hans Sachs költői hivatását Goethe énekelte meg Hans Sachsens poetische Sendung című költeményében, a suszterköltő nemes alakját pedig Wagner örököltette meg „A nürnbergi mesterdalnokok” című operájában, mely rövid idő alatt a német nép ünnepi játéka lett.

Brozek műsora „A nürnbergi mesterdalnokok” c. operából:

1. Walther dala: Valther von der Vogelweide volt a mesterem.
2. A suszternóta.
3. A III. felvonás előjátéka.
4. A mesterdalnokok felvonulása.
5. A „Preislied”.

3. Francesco D’Assisi

„Nacque al mondo un sole.”

(Dante)

Francesco d’ Assisi (Giovanni Bernardone, 1182-1226) egyrészt saját munkája, másrészt a személye körül támadt legendakör révén került bele az irodalomtörténetbe.

A Canticum Fratris Solis (Naphimnusz) vagy más néven Laudes Creaturarum (A teremtmények dicséreti) az olasz költészet első, páratlanul szép emléke. (Beethoven: „Durch Leiden Freude”).

A Fioretti egy részével a magyar irodalomban korán (az Ehrenfeld-kódexben) találkozunk. Az egészet Erdős Renée fordította magyarra. Erdős Francesco d’ Assisiről misztériumot is írt: Az assisibeli zsoldos.

Fr-ról A. France nagy szeretettel szól, de Ernesto Buonajuti sokkal tisztábban látja az alakját, és egyrészt a kor hangulatának, másrészt a költő lelki életének abszolút biztos megértésével mutatja be a költő-szent nagy művét.

A festészet mondhatni állandóan foglalkozik Fr. alakjával. (Az elsők: Cimabue, Giotto. Nagyon érdekes Böcklin.)

4. Ibsen: Peer Gynt

Ibsen (1828-1906) romantikus és szimbolikus drámái költeménye, a Peer Gynt (1867), egyrészt a norvég néplélek, másrészt általában az emberi lélek önző, szertelen csapongásának, majd az özszeomló álmok után az egyszerű, hűséges szeretethez való visszatérésének drámai formában kifejezett rajza.

Az ifjú, fantazta („álmherceg, baklovag”) P. G.-öt öröklött hajlamai („az apja ivott, az anyja se

5. kép.

Az iskola könyvtárának részlete.

ép”) botrányos kalandokba (Grieg: Menyasszonyrablás, Ingrid panasza) keverik. Falujából menekülnie kell. Egészen átadja magát a tobzódásnak és az esztelen szeretkezésnek (Grieg: A manókirály palotájában), mely után feltámad lelkében nemesebb éne (Grieg: Hajnalhasadás), de késő, a múlt visszajár kísérteni, és lelkiismerete nem engedi meg neki, hogy a tisztalelkű Solveig szerelmét elfogadja. Felkeresi anyját, akit haldokolva talál. Csillogó mesét mond neki, úgy zárja le szemét (Grieg: Aase halála).

Mint érett férfi, tovább kergeti önző, kalandos álmait, mígnem szerelmi mámorából Anitra csalfa játéka (Grieg: Arab tánc, Anitra tánca) ábrándítja ki, übermensch-császár-álmaiból pedig a kairói bolondokházában szerzett tapasztalatok után tér magához. Közben otthon Solveig rendíthetetlen hűséggel vár (Grieg: Solveig dala) Peer Gyntre, aki öregén, hajjótörötten (Grieg: P. G. hazatérése) meg is jó, hogy fejét S. ölébe hajtva találja meg a hitet, reményt és szeretetet.

A drámai költemény lényege homályos részletei ellenére is világos: a „Gynt-féle Én” önző elvének megdőlése. Értéke szépségében és belső igazságában van.

5. Ady Endre

„Az Úr Illésként elviszi mind,
Kiket nagyon sújt és szeret;
Tüzes, gyors szíveket ad nekik,
Ezek a tüzes szekerek.”
(Az Illés szekeren)

I. A lángész sok olyan nagy igazságot sejt meg előre, melyet később a tudomány, a művészet és az élet igazol. Újat ad, amely a régivel szemben forradalmi; innen a lángész kálváriája.

II. Ady a realizmus és naturalizmus idején lép fel. Pályáját a/ származása (Érminszen, 1877. nov. 22, - Budapest, 1919. jan. 27.), b/ betegsége (1902) és c/ párizsi útja (1904) determinálják.

III. Maupassant úgy gondolja, hogy az író személye nem tartozik a nyilvánosság elé. Ady életének intimitásaiba mindenesetre túlságosan beleszűnt a közönség. A művészt művein keresztül kell nézni, de fölösleges rajta viviszekciót végezni. Viszont téved Benedek M., amikor Adyval kapcsolatban azt írja, hogy a lángészt nem magyarázza a környezete. (Az anyám és én. Egy csúf rontás. A földobott kő. Hephupás, vén Szilágyban).

Az Ady-probléma. A művészet hivatása: nemcsak a gondolat, hanem az érzés, sőt a sejtelmek tolmácsolása is. Az élet változása új szépségeket teremt a művész lelkében.

6. kép.

Piac tér 2.

A Hugi Nyelviskola második épülete

Irodalom

Rövidítések

é. n. = év nélkül

Ford. = Fordította

GYAK.HA = Gyöngyösi Anyakönyvi Kerület, Halotti Anyakönyv

I. m. = Idézett mű

L. = Lásd

péld. = példány

sz. = szám

Szerk. = Szerkesztette

ti. = tudniillik

uo. = ugyanott

ún. = úgynevezett

Vö. = Vösd össze

GYÓNI Gyula

1998. Napsugaras iskola. Mátrai Lapok, III. 28. sz. (1998. júl. 17.), 8. Gyöngyös

HUGAI Ferenc (Szerk.)

1929. Hugai-iskola. Gyöngyös é. n. Előadás-vázlatok (kézirat), 1-45. Gyöngyös

ROLLAND, Romain

1919. Liluli. Párizs

Magyar nyelvű kiadás:

1927. Liluli. Ford.: HUGAI Ferenc. Gyöngyös

Lajos Fülöp

Ferenc Hugai und seine Sprachschule

Ferenc Hugai (1884-1955) war Sprachlehrer, Literatur- und Kulturhistoriker, und Gründer der in ganz Europa berühmten Hugai-Schule. Seine Lebensbahn, seine pädagogische und populärwissenschaftliche Tätigkeit ist in erster Linie mit Gyöngyös und der Mátragegend verbunden.

Er lehrte nach seinen philosophischen Studien in Budapest zehn Jahre lang auf dem Gyöngyöser Gymnasium ungarische und lateinische Sprache sowie Literatur. Neben seiner Lehrerstelle gab er auch Privatstunden in Französisch und in Stenographie. Er lernte auf seiner Studienreise in Paris (1921) Romain Rolland (1866-1944) den französischen Nobelpreisträger, Romanschreiber und Dramatiker kennen. Nachdem er wegen einer mutigen Stellungnahme durch die Unterrichtsüberbehörden aus dem staatlichen Dienst entlassen worden war, eröffnete er eine Privatschule in Gyöngyös. Deren Ziel war das Unterrichten und Korrepetieren der modernen Sprachen, sowie auch Latein, Esperanto, Kurz- und Maschinenschrift, Weltliteratur in Gruppen oder im Rahmen der Privatstunden. Das Motto der Schule war: „Das Schöne zum Guten“ (Beethoven: Opferlied) Der Unterricht der Fremdsprachen wurde aufgrund der „Berlitz Methode“ ausgeführt unter Hinzuziehung von Lehrern mit muttersprachlichem Niveau durchgeführt. Der höchste Wert ihrer Bemühungen

war der Praktizismus. Sie schenkten bei alldem - den bürgerlichen Ansprüchen gemäß - große Aufmerksamkeit der Gestaltung der Ansicht, der Entfaltung der allgemeinen Bildung (nicht nur fachlich), und auch der Erziehung.

Die Hugai-Schule war schon am Anfang des Jahrhunderts in einer provinziellen Kleinstadt imstande, den Horizont der Modernität, der Universalität, des Ungartums und des Europäertums zu vertreten.

FÜLÖP LAJOS
H-1126 Budapest
Nárcisz utca 27.